

hogy ez a fordított világ az igazi: a meny-nyek országa a gyermekeké, az ajándékos szereteté – „boldogok a szegények, a szelídek, akik üldözést szenvednek”. Ezt az új világrendet tette teljessé életének végével is: nyomorultul, elhagyatottan halt meg, testi-lelki kiszolgáltatottságban. A betlehemi jászolban fekvő Újszülött és a Golgota keresztnél Megfeszített: az értünk és nekünk adott Isten, aki így velünk

eggyé válva, „alulról” emel föl bennünket magához, isteni szeretetközösségébe.

A megtestesült Istenfia története ettől kezdve beleszövődik az emberiség, mindgyikünk élettörténetébe. Az ember élete immár elválaszthatatlan Istenétől – a reá találás és az egyesülés, de még a keresés vagy az elutasítás formájában is.

Lukács László írása

a Vigilia 2012/12. számában jelent meg

Hagyomány, modernitás és a teológiai könyvtárak jövője

A BETH ez évi közgyűléséről és konferenciájáról

A BETH, az Európai Egyházi Könyvtárak Egyesülete ez évi konferenciáját és közgyűlését a fenti címmel Párizsban tartotta. Vélhetően a francia kollégák, nem utolsósorban Odile Dupont, a BETH korábbi elnökének a javaslatára és kérésére, abból az alkalomból, hogy a Francia Keresztény Könyvtárak Egyesülete az idén ünnepelte fennállásának 50. évfordulóját. Ez nagyban meghatározta a konferencia lebonyolítását és a tematikát is, hiszen a francia vendéglátók jó házigazda módjára ragaszkodtak ahhoz, hogy a konferencia egy részének a helyszínét is biztosítsák. Így a konferencia valójában két helyszínen zajlott, az első fele a Párizsi Katolikus Intézetben, a második fele pedig állandó szálláshelyükön, a FIAP hotelben, amely nem is hotel a szó klasszikus értelmében, hanem inkább egy kollégium, felszerelve a mai

konferencia-szervezés minden infrastruktúrájával.

A Párizsi Katolikus Intézetben a témák két részre oszlottak, az előadások egyik fele inkább a francia helyzetre koncentrált, pl. szó volt hosszasan a Francia Nemzeti Könyvtár Teológiai

Osztályának beszerzés-politikájáról, valamint a vallástudományi anyag digitalizálásáról. Ezek az előadások, ahogyan érzékelttem, mérsékelt érdeklődést váltottak ki az európai kollégákból, hiszen specifikusan a francia helyzetről szóltak. Az előadások másik blokkjának címe a következő volt: „Könyvtárak veszélyben”, s ebben a német, az olasz, a finn, a nagybritanniai kolléga az utóbbi időben bezárt könyvtárakról számolt be. A beszámolókból egyértelműen az a trend bontakozott ki, hogy a kisebb, mégoly értékes állománnyal, de kevés olvasóval rendelkező könyvtárakat anyagi okok miatt bezárják. A bezárás módjai azonban külön-

bőznek: van, ahol egyesítik más, akár egyházi, akár állami könyvtárakkal, de Nagy-Britanniából Carol Reekie olyan esetről is beszámolt, amikor a tulajdonos az állományt aukción eladta. Ami számomra mindenképpen figyelemreméltó szempont volt, hogy ezen könyvtárak fenntarthatóságának a kérdését nemcsak az állomány értéke felől közelítették meg, hanem az olvasói igény felől is. Hallottunk viszont egy nagyon figyelemre méltó megoldásról: Otto Lankhorst Hollandiából elmondta, hogy a régi szerzetesi könyvtárak anyagát 2004 óta egy kifejezetten erre a célra létrehozott, minden mai igényt kielégítő raktárkönyvtárba gyűjtik, dolgozzák fel, s teszik egy helyen hozzáférhetővé. A konferencia első részében ez volt számomra a legtanulságosabb előadás, mert arról szólt, hogy a szétaprózottság nem biztos, hogy a legjobb, s főleg a leghatékonyabb útja a kulturális örökség megőrzésének.

A találkozó második részében került sor a közgyűlésre - most már állandó szálláshelyünkön - valamint a konferencia folytatására. A közgyűlés abból a szempontból volt érdekes, hogy most debütált a BETH tavaly választott új vezetése, Geert Harmanny (Hollandia) elnökkel az élen, aki feladatát kitűnően ellátta. Itt hangzottak el a szokásos jelentések a tag-egyesületek részéről, köztük az enyém is, amelyben beszámoltam a magyar általános helyzetről, költségvetési függőségünkről, s az EKE erőfeszítéseiről. Látni való azonban, hogy az európai teológiai/egyházi könyvtárak helyzete, pontosabban azok az intézményi struktúrák, amelyekben működnek, annyira különbözőek, hogy a mi sajátos helyzetünk megértése sokuk számára komoly intellektuális kihívásnak bizonyult. A legnagyobb

fejtörést az okozta, hogy miként függhetünk szinte teljes mértékben az állami költségvetéstől, ha egyszer egyházi könyvtárak vagyunk? Ez a probléma egyébként, tehát a különbözőségek kérdése többször is előjött, el egészen odáig, hogy mit is értünk azon, hogy „egyházi”. Sok nagy európai „egyházi/teológiai” könyvtár ugyanis már rég nem az, inkább nagy egyetemi, nemzeti könyvtárak részei a „vallástudományok” (religious studies) címszó alatt, a vallási pluralizmus jegyében.

A konferencia második részében az afféle magyar, (hozzájuk képest) kelet-európai résztvevő, mint én magam is csak sóvárogva figyeltem, ugyanis nagyobb kiadók (pl. Brepols) számoltak be legújabb kiadványaikról, s terveikről, s kínálgatták katalógusaikat. Köszönjük szépen. Ugyancsak szót kapott az ATLA, az amerikai könyvtárosok egyesülete, amely valójában egy vállalkozás a többnyire angol nyelvű teológiai irodalom feldolgozására, hozzáférhetővé tételére – természetesen üzleti alapon. Jelen voltak az Ebsco, a Globe TheolLib, tehát nagy teológiai adatbázisok képviselői, valamint a BibleWorks. Ezek mind fantasztikus adatbázisok, de jellemzően a lengyel kolléga, Jerzy Witczak azt kérdezte tőlem, mi hasznunk van ebből. Természetesen sok, de arra utalt, hogy a világ nagy teológiai adatbázisai számára az afféle ezoterikus nyelvek, mint a lengyel és a magyar (sorolhatnánk) egyszerűen nem léteznek. Erről jól el is beszélgettünk az ATLA ott lévő amerikai képviselőjével, John Weaverrel, aki láthatóan meg is hökkent felvetésemre, hogy itt mintha a nyelvek elvi egyenlősége nem bírna megvalósulni.

Nem véletlen, hogy amikor a konferencia végén a szokásos „brainstorming”-ra

(ötletelés) került sor, vagyis arra, hogy a BETH-ben is megjelenő sokféleséget miként lehetne valamiféle közös stratégiával áthidalni, egyértelművé vált, hogy a kelet-európaiakra jobban oda kell figyelni, hiszen a nyugatiakhoz képest sok tekintetben egészen más problémákkal küzdenek.

Ez a hangsúlyváltás annál inkább is aktuálissá vált, mert a jövő évi BETH találkozót Wroclaw-ban rendezik.

Köntös László

*Dunántúli Református Egyházkerület
Tudományos Gyűjteményei - Könyvtár*

Katolikus megújulás Északkelet-Magyarországon

2013. október 3-4-én konferenciát tartottak Sárospatakon a jezsuita rend sárospataki letelepedésének 350. évfordulója alkalmából a Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény, a sárospataki Római Katolikus Egyház és a Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma szervezésében. A konferencia a Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013; CBC HUSK 1101/1.3.1/0307 számú pályázat keretében valósult meg. Az alábbiakban Mihalik Béla Vilmos, a Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya Levéltár igazgatójának ismertetőjét olvashatják a két napos rendezvényről.

Sárospatak, a Bodrog-parti Athén. A méltán híres református kollégiumáról, a protestáns művelődés fellelőváráként ismert városnak van egy kevésbé ismert arca is, a katolikus Sárospatak. 350 éve, 1663-ban telepedtek le a jezsuita atyák a városban, a Felső-Magyarországi térségben zajló katolikus megújulás részeként. A pataki megtelepedésről és a katolikus megújulás folyamatáról tanácskoztak egy művelődéstörténeti konferencia keretében a 2013. október 3-án Sárospatakon

összegyűlt történészek, irodalomtörténészek.

Az egybegyűlteket Kecskés Attila főesperes, sárospataki plébános, dr. Ternyák Csaba egri érsek és Forrai Tamás jezsuita provinciális köszöntötte.

Kiemelték, hogy a jezsuiták megtelepedésével a város és a régió kultúrája, sokszínűsége tovább erősödött, noha a 17-18. századot még a felekezeti ellentétek jellemezték. Épp emiatt üdvözölték a sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény és a Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeumának kezdeményezését, amely a történelemtudomány révén segíthet megérteni és megértetni a korszakot és ezáltal elősegíteni a felekezeti békét és együttműködést helyi és regionális szinten is.

A nyitóelőadást R. Várkonyi Ágnes akadémikus, az Eötvös Loránd Tudományegyetem professor emeritája tartotta. A 17. század közepétől a Rákóczi-szabadságharcot lezáró szatmári békéig terjedő időszakot átfogó előadásában azokra a legfontosabb társadalmi, politikai, gazdasági és felekezeti változásokra hívta fel a figyelmet, amelyek meghatározták bő fél évszázad arculatát. A török kiűzésének eszméje gyakran kitapintható